N°. 2885

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het Abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG 24 OKTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 23 Oktober.

De heer Kits van Heyningen, sekretaris van het voorloopig bestuur der *Nederlandsche Protestantsche Unie*, kondigt aan in het niet-officiëel gedeelte van het orgaan der Synode, dat »de bijeenkomst ter constituering der *Unie*" zal plaats hebben op Woensdag den 29n dezer, des voormiddags ten 11 ure, in een der lokalen van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht, en dat tot het bijwonen dier bijeenkomst ongeveer 70 *leden* zich reeds hebben aangemeld. Onze lezers herinneren zich, dat een der beginselen, door de ontwerpers dezer *Unie*, aldus is geformuleerd: »Protest tegen Rome's priesterheerschappij, tegen ultramontaansche aanmatiging op ieder gebied, en tegen het begrip van alleen zaligmakende Kerk," en dat hun doel is: »de eendragtige handhaving en bevordering van evangelische waarheid en vrijheid, waar en op welke wijze die ook mogen worden aangerand." Zij herinneren zich insgelijks, wat door ons in 't breede betoogd is en vast staat, dat, daar de *Unie* uitgaat van het beginsel van strijd tegen het Katholicismus en zijne belijders en zij, ter bereiking van haar doel, zich voorstelt almede op politiek terrein zich te bewegen, zij daarom niet gering geacht, maar met naauwlettende aandacht behoort gadegeslagen te worden. Onze lezers vinden het dan ook ongetwijfeld geheel verklaarbaar, dat wij met zorg opvangen wat van de beraadslagingen, gevoerd ter [illegible] te Utrecht te houden bijeenkomst, zal uitlekken; [illegible] het verslag van den sekretaris van het voorloopig bestuur der *Unie* opnemen; dat wij letten op de rektifikatiën, gegeven aan zijnen niet onvoorwaardelijk te vertrouwen arbeid, om dat wij alzoo [illegible] te komen [illegible] niet [illegible] maar de rust en het welzijn van Nederland van [illegible] kant dezer nieuwe *Utrechtsche Unie* bedreigd worden.

Aan de mededeeling en beoordeeling van het ter aanstaande bijeenkomst verhandelde behoort echter vooraf te gaan eene vlugtige herinnering van wat sedert de vorige vergadering der Unionisten, den 5n Augustus ll. gehouden, aan 't licht is gekomen. De eerstvolgende bijeenkomst kan daar niet onkundig van gehouden worden. Ter betere waardeering van hetgeen daar ongetwijfeld zal ter sprake komen, is het dus noodig te konstateeren, waarover in de eerste plaats de te voeren diskussiën loopen zullen.

Dat zal in de allereerste plaats zonder twijfel zijn over de zonderlinge vraag, of de *Protestantsche Unie* nu werkelijk *al dan niet* bestaat? Tot op den huidigen dag is iedereen daaromtrent in het onzekere; en daarvan zal men toch wel vóór alles dienen ingelicht te zijn, of die vraag toestemmend of ontkennend moet beantwoord worden. Dat men voor die vraag staat, moet, naar 't schijnt, geweten worden aan het verslag van den sekretaris van het voorloopig bestuur, waarin aan de waarheid zal zijn te kort gedaan. Volgens dat officiëel verslag heeft de vergadering van 5 Augustus besloten, »dat er eene Nederlandsche Protestantsche Unie *bestaat*;" volgens den *Heraut*, den *Tijdspiegel* en den heer da Costa, heeft de vergadering dat echter *niet* besloten, maar alleen, eenparig, »de daarstelling van eene Unie allezins wenschelijk geacht," en bepaald, »dat tot hare verwezenlijking binnen korten tijd eene meer algemeene vergadering zal gehouden worden." Zoo staan derhalve, ten aanzien der vraag of de *Unie* al dan niet bestaat, *ja* en *neen* vlak tegenover elkander. De officiëele verslaggever der vergadering zegt *ja*; de *Heraut*, de *Tijdspiegel* en de heer da Costa heeten het uitbrengen van dat *ja* een onbeschaamd vergrijp aan de waarheid en beroepen zich, ter staving van hunne logenstraffing, op de geheele vergadering. Des ondanks schijnt intusschen de heer Kits van Heyningen zijn *ja* vol te houden. Hij heeft zich althans niet nedergelegd bij het hem gegeven dementi. En waaruit niet minder duidelijk blijkt, dat hij zijn verslag handhaaft en het *bestaan* der Unie blijft beweren, is dat hij, sprekende namens het voorloopig bestuur *der Unie*, gewaagt van hare »leden", van de leden van het bestaande ligchaam, wat hij wel niet zoude gedaan hebben, zoo hij de *Unie* niet als gevestigd beschouwde, en hij zich de kastijding wilde laten welgevallen, hem door den *Heraut*, den *Tijdspiegel* en den heer da Costa toegediend.

Waar, ten andere, ter eerstvolgende vergadering naar gevraagd zal worden, zal, zonder twijfel zijn, of er bij het voorloopig bestuur van dezen of genen ook missieven zijn ingekomen en, zoo ja, welke er de inhoud van is. Dat het stellen van die vraag niet verzuimd zal worden, daartoe geeft ons het volgende aanleiding, aan den *Heraut* ontleend:

»Ds. Kits van Heyingen heeft bij het uitbrengen van het Verslag nog iets anders gedaan, waarop ik thans om der gevolgen wil en tot kenschetsing van zedelijke toestanden, de aandacht vestigen moet. »Niet zonder vrucht," verhaalt hij, »is de cirkulaire rond gezonden. Een zeer groot aantal brieven met betuiging van adhaesie, met broederlijke raadgeving en wenk werd er op ontvangen." Maar Ds. Kits van Heyingen heeft GEZWEGEN van de verscheidene brieven die er *tegen* waren ingekomen. De Redacteurs van *Burger en Boer*, van *den Wachter op Zions muren* en van *de Bazuin* hebben geweigerd te komen. Wij weten niet of *zij* hunne weigering *schriftelijk* hebben te kennen gegeven, maar Dr. Capadose heeft geschreven en hierover werd het diepste stilzwijgen door den Secretaris, Ds. Kits. van Heyningen, bewaard. Reeds heeft Dr. Capadose zijnen brief in *de Heraut* doen opnemen; thans wordt ons vergund ook een brief van den Heer Groen aan den Voorzitter der Commissie mede te deelen:

»»*De Vergadering den* 5den *Augustus bij te wonen zal mij niet mogelijk zijn. Doch vermits uitdrukkelijk eenig antwoord begeerd wordt, wil ik door stilzwijgen* [illegible] *ook bij deze gelegenheid herhaal dat mij het* fortiter in re, suaviter in modo *voorkomt tot het wezen te behooren eener doeltreffende en vooral eener Christelijke polemiek.*

»Groningen, »*Met hoogachting en heilbede*
2 Aug. 1856. »*Uw Eerw. gehr. Dienaar.*""

Allezins regt heeft de *Heraut*, wie kan 't ontkennen? zich over het verzwijgen en terughouden van zulke belangrijke missieven, ten gevolge waarvan de vergadering en, vervolgens, de publieke meening, misleid en op een dwaalspoor gebragt is geworden, te beklagen; en tot tienmaal mag dan ook wel aan den heer Kits van Heyningen ter eerstvolgende vergadering herhaald worden, dat hij nu dan toch van zijn kunstgreep van 5 Augustus zich onthoude, dat hij nu dan toch niet verzwijge wat ter kennis van de vergadering behoort gebragt te worden en geene dokumenten verdonkeremane, zoo gewigtig als die, waarop in de aangehaalde woorden van den *Heraut* gedoeld wordt.

Wij konden ons welligt tot de aanstipping van het voorgaande, ter inleiding van wat wij over de aanstaande bijeenkomst te Utrecht te schrijven zullen hebben, bepalen, ware het niet, dat wij, om der volledigheidswille, nog melding hadden te maken van het eerste meest handtastelijke effekt, dat de verbroederings-pogingen tot dusverre hebben opgeleverd en dat bestaat in eene scheuring, tot stand gekomen in den boezem der orthodoxe partij. De heeren Heldring en Chantepie de la Saussaye, die tot hare ijverigste leden behoorden, hebben zich van haar losgemaakt en, gelijk de *Bazuin* dat noemt, »een verbond gesloten met de loochenaars van Gods Drieëenheid." Dat strekt den *Heraut*, als te begrijpen is, tot geene geringe smart en in zijn leedgevoel, dat wij eerbiedigen, voegt hij den ontrouwen dan ook deze vragen toe:

»Kunnen de heeren Heldring en la Saussaye de heeren de Keyser en Zaalberg; tegen wier beginselen zij *adressen* bij *de Synode* ingediend hebben, als broeders erkennen? Indien men hen echter als broeders erkent, omdat men Gods Woord *in* de Heilige Schrift vindt, maar niet de *geheele* Heilige Schrift voor Gods Woord houdt; indien men verder van alle *belijdenis*schriften afziet, en enkel vrij en eerbiedig onderzoek noodig acht, kan men dan nog *Adressen* indienen? òf geene *Unie*, òf geene *Adressen*! Hoe kunt gij u vereenigen met die mannen tot de eendragtige handhaving en bevordering van Evangelische waarheid en vrijheid, tegen wier begrip van waarheid gij bij de Synode herhaalde malen bezwaren hebt in het midden gebragt?"

Eene verzwakking der orthodoxe partij, het gevolg der verbroederings-pogingen — ziedaar derhalve het eerste stellige rezultaat wat die pogingen hebben opgeleverd. Wat zij verder zullen opleveren — daarover nader.

Het voorloopig verslag van het onderzoek, door de Tweede Kamer voorgesteld over hoofdstuk VII, Begrooting van R. K. Eeredienst, luidt als volgt:

»Het wets-ontwerp tot vaststelling van het VIIde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1857, betreffende het *Departement voor de Zaken der Roomsch-katholieke Eeredienst*, heeft bij het onderzoek in de afdeelingen der Kamer tot de volgende beschouwingen en bedenkingen aanleiding gegeven.

§ 1. In de meeste afdeelingen is men teruggekomen op de meermalen behandelde vraag, of het bestaan van afzonderlijke departementen van algemeen bestuur, met de behartiging der zaken van bepaalde kerkgenootschappen belast, wenschelijk en noodig is. Eenige leden geloofden dit niet. Het aanwezen van zulke afzonderlijke departementen en dus ook van bepaalde ministers van Eeredienst kwam hun voor, bezwaarlijk met het beginsel der scheiding van Kerk en Staat overeen te brengen en ook in het belang der vrijheid van godsdienst niet wenschelijk te zijn. Indien vroeger, zoolang de organizatie der kerkgenootschappen niet dáár was, welligt voor het bestaan van die afzonderlijke departementen genoegzame redenen hadden bestaan, moesten die redenen, althans wat het Roomsch-katholieke kerkgenootschap betreft, als opgeheven worden beschouwd. Dat kerkgenootschap verkeert in eenen normalen toestand. De eenige aanraking, die de Staat [illegible] is van geldelijken aard. De werkkring van den minister voor het thans behandelde departement is dus zeer beperkt, en schijnt zonder wezenlijk ongerief aan een hoofdambtenaar bij een ander ministerie te kunnen worden opgedragen. Eene zeer wezenlijke bezuiniging zou daardoor tot stand worden gebragt. De leden, die zich voor dit gevoelen verklaarden, zagen zich daarin versterkt door hetgeen in het vorige jaar de minister van Hervormde Eeredienst over dit punt in de Kamer gezegd heeft.

Daartegen werd van eene andere zijde aangevoerd, dat, in weerwil der scheiding van Kerk en Staat, nog altijd betrekkingen tusschen de eene en den anderen bleven bestaan, die te gelijk als van eenen gewigtigen en van eenen zeer teederen aard moesten worden beschouwd. Voor de goede regeling dier betrekkingen was de aanwezigheid van ministers, die meer bepaald de wenschen en belangen der verschillende kerkgenootschappen konden doen gelden, voortdurend noodzakelijk. Het geldt hier belangen, die diep ingrijpen in het welzijn van den Staat en in geheel de maatschappelijke orde. Niet de godsdienst-zelve is daarin gemoeid, maar de onvermijdelijke aanraking tusschen den Staat en het betrokken kerkgenootschap. In verband tot het nut, dat de ministers van Eeredienst, ook door hunne aanwezigheid in den ministerraad konden aanbrengen, scheen de bezuiniging, door hunne verwijdering te verwerven, van luttel gewigt. Nog kwam in aanmerking, dat door het behoud van een ministerie van Roomsch-katholieke Eeredienst de zekerheid verworven wierd, dat de Roomsch-katholieken een geloofsgenoot onder de hoofden der departementen van algemeen bestuur zouden tellen.

§ 2. In sommige afdeelingen gaf men te kennen, met leedwezen te hebben opgemerkt, dat dit hoofdstuk der begrooting, hetwelk voor 1856 reeds hooger was gesteld dan voor 1855, op nieuw eene belangrijke verhooging heeft ondergaan, die vooral uit het uittrekken van ruimere sommen bij de artt. 8 en 9 (jaarwedden der kerkleeraars en subsidiën ten behoeve van kerkgebouwen) voortvloeit. Eenige leden meenden zich met nadruk tegen die gestadige en trapsgewijze verhooging der uitgaven voor de Departementen van Eeredienst te moeten verklaren. Zij vreesden dat de ware zin van art. 168 der Grondwet niet genoeg in 't oog werd gehouden, volgens welk artikel aan de kerkgenootschappen wel de bestaande traktementen, pensioenen en andere inkomsten verzekerd zijn, maar het toestaan van nieuwe traktementen fakultatief is gesteld. Het wekte al verder bevreemding, dat blijkens het uit-

getrokkene op hoofdstuk VI, verhooging nagenoeg in dezelfde evenredigheid voor de beide groote kerkgenootschappen wordt voorgesteld. Daaruit kon ligt het vermoeden rijzen, dat hier meer de zucht om tevreden te stellen, dan wel het gevoel van bestaande behoefte had gewerkt. Ook zou daaruit ligt ijverzucht bij andere kerkgenootschappen kunnen ontstaan, bijv. bij het Israëlitische, op welks zeer uitgestrekte behoeften vroeger in de Kamer gewezen is. Het denkbeeld werd geopperd, of niet eene vaste som voor de behoeften der kerkgenootschappen kon worden vastgesteld, of althans het erlangen van nieuwe leeraarstraktementen afhankelijk gemaakt van het aanwezen van een zeker aantal zielen van dezelfde geloofsbelijdenis in eene bepaalde gemeente.

Andere leden meenden deze bedenking niet als genoegzaam gegrond te kunnen beschouwen. De gestadig toenemende bevolking moest noodwendig behoefte aan meerdere kerkleeraars en nieuwe of vergroote kerkgebouwen doen ontstaan. Hier en daar was in het belang der bevolking de splitsing van bestaande kerkelijke gemeenten dringend noodzakelijk. Zulke klimmende behoeften zouden zich voorzeker, om ligt te bevroeden redenen, niet het minst bij het Roomsch-katholieke kerkgenootschap openbaren. Er waren voorbeelden op te noemen van het bestaan van dringende noodzakelijkheid, dat de Staat ten behoeve van bepaalde kerkelijke gemeenten tusschen beide kwam, bijv. van die in den Haarlemmermeer-polder, waar noodwendig een nieuw kerkgebouw moet worden gesticht, of die te Veenendaal, waar men het mogelijke heeft gedaan om in de dringende behoefte aan zulk een kerkgebouw door vrijwillige bijdragen te voorzien.

Art. 2. Eenige leden hebben zich tegen de hier voor komende verhooging van het tractement van den secretaris-generaal verklaard, welke verhooging door den omvang der werkzaamheden van dien ambtenaar niet genoegzaam scheen te worden geregtvaardigd. Anderen daarentegen meenden dat deze ambtenaar door kunnen en langdurigen dienstijd wel op verhooging van bezoldiging aanspraak kon maken. Men vond het intusschen vreemd hier te lezen, dat het bedoelde tractement tot nu toe nog niet geregeld was. Men vroeg, waaraan dit uitstel van regeling was toe te schrijven, en of iets dergelijks ook bij andere departementen van algemeen bestuur bestond. Welligt doelde de uitdrukking daarop dat het tractement nog niet in overeenstemming was gebragt met een Koninklijk besluit, waarvan ook bij de beraadslaging over de jaarwedden van den secretaris-generaal bij het Departement van Justitie sprake is geweest, en bij welk besluit een maximum en minimum voor jaarwedden van dezen aard schijnt vastgesteld te zijn. Men wenscht dat besluit te leeren kennen.

Art. 9. Bij dit en het vorig artikel is men teruggekomen op de hiervoor medegedeelde bedenkingen over de gestadige verhooging der daarbij uitgetrokkene cijfers. Eenige leden echter verklaarden zich niet zoo zeer tegen de verhooging, vooral wat de subsidiën voor kerkgebouwen betreft, als daartegen, dat de verhoogde aanvrage niet genoegzaam was geregtvaardigd. Zij meenden, dat als de Regering voor de eene of andere staatsbehoefte meer aanvraagt dan in een vorig jaar, de aanleiding tot die verhooging der begrooting in de bijzonderheden moet worden aangewezen. Zij wenschten dus opgegeven te zien, voor welke kerkelijke gemeenten de nieuwe of verhoogde jaarwedden zouden moeten dienen. Op hoofdstuk V worden insgelijks jaarlijks belangrijke sommen, voor subsidiën ten behoeve van openbare werken aangevraagd; maar dan wordt telkens in de bijzonderheden aangewezen, waar en waarvoor die subsidiën zullen worden besteed, en hoeveel tot het werk door provinciën, gemeenten en bijzondere instellingen of personen zal worden bijgedragen. De Regering moest evenzoo, meende men, geen subsidie voor een kerkgebouw verleenen, dan na zich overtuigd te hebben, dat van de zijde der kerkelijke gemeente, of ook van de burgelijke gemeente, ja zelfs, waar dit mogelijk is, van de provincie genoegzame bijdragen worden verstrekt. Werd die handelwijze gevolgd, dan zou het weinig moeite geven, te doen kennen, waar de subsidiën van art. 9 zouden worden besteed, hoeveel in ieder bijzonder geval de gezamenlijke kosten bedragen, en in welke evenredigheid de hulp van den Staat verleend zou worden. Men meende van deze zijde op die opgaven te moeten doordringen.

Aldus vastgesteld bij de Kommissie, den 10den Oktober 1856.

Het dagblad *la Vérité* haalt een zeer merkwaardige beschouwing aan uit de *Geschiedenis der Duitschers in de Vereenigde Staten*, van Franz Loher. De protestantsche gevoelens van dien schrijver geven aan zijn getuigenis eene bijzondere waarde. Die gevoelens verklaren dan ook sommige in 't oog springende overdrijvingen; wat hij, bij voorbeeld, zegt van de Bisschoppen in de Vereenigde Staten, die *overvloed van geld bezitten* en voor de verschillende Staten der Unie, naar hun believen *zoowel den prezident als den goeverneur* kunnen benoemen — iedereen weet, integendeel, hoe weinig hunne hulpmiddelen aan hunne behoeften geëvenredigd zijn. 't Is waar, de katholieke liefdadigheid wrocht wonderen en doet met weinig geld, wat den vijandige sekten niet mogelijk is te doen met al hare schatten. 't Is eene verschijning, waarvan de heer Loher zich geen begrip weet te vormen; hij verklaart ze dan ook zoo goed hij kan, en *het overvloedige geld* is natuurlijk voor zijnen geest verschenen. Wat den politieken invloed betreft, deze is nog niet zoo overheerschend als hij beweert; zeker is het, dat hij immer aangroeit, en 't is te wenschen voor de Vereenigde Staten, dat die vooruitgang stand houdt. Te midden van al de elementen van tweedragt en regeringloosheid, welke in die republiek gistende zijn, begrijpt men niet, hoe zij zich zou kunnen redden, als God haar niet een redder zond. Die redder, gelooven wij, heeft God haar in de katholieke hierarchie geschonken, en misschien is de dag nabij dat, om aan een onvermijdelijke vernietiging te ontsnappen, zij zich in hare armen zal werpen. Aldus de heer Franz Loher:

»Het Katholicismus vertoont zich aan den Amerikaan met indrukwekkende plegtigheid, onder een, tevens artistieken en geheimzinnigen vorm. Van zijne magt en zijn vooruitgang spreekt het met de overtuiging eener nabijzijnde overwinning. In zijn abdijen en met buitengemeen veel zorg ingerigte scholen, geeft het een beschaafde en verfijnde opvoeding. Op zijne stem verheffen zich prachtige kathedralen; de mis wordt er gecelebreerd onder begeleiding eener keurige muziek; de Bisschop, na staf en mijter genomen te hebben, wendt zich tot de geloovigen en rigt tot hen eene herderlijke vermaning. Reeds op een afstand schemert de geheimzinnige zaligheid der door de Kerk beloofde genade voor de ziel der geloovigen. Voorwaar, dit alles maakt indruk en trekt aan. Trouwens, wie zich aan het Katholicismus overgeeft is bevrijd van de martelingen van het nooit bevredigend onderzoek.

»Overal waar Katholieken aankomen stichten zij kostscholen, gasthuizen, gestichten voor liefdezusters, weeshuizen, inrigtingen voor blinden, krankzinnigenhuizen, scholen voor doofstommen, enz. Al wat tot die katholieke inrigtingen behoort is aan zijne bestemming geëvenredigd, bekoorlijk voor het oog en ruim aangelegd; en het praktische der dingen heeft vooral voor den Amerikaan eene bijzondere aantrekkelijkheid.

»Zoowel in de Vereenigde Staten, als in Kanada, bezitten de Katholieken vele geestelijken, die wereldkennis hebben en goede manieren; en de professoren en onderwijzeressen worden door hunne protestantsche ambtsgenooten op verre na niet geëvenaard. Ook maken afgunst en vrees de predikanten der engelsche sekten tegenover het Katholicismus verwoed. Het wapenhuis hunner godgeleerdheid levert hun echter slechts weinige wapens; hunne godsdienst is koud, wel verstandelijk, maar daarbij niet redelijk. Immers zij vervolgen, beleedigen de Katholieke Kerk, malen hare priesters af als wilde dieren en hitsen eene woede op, die de gansche katholieke geestelijkheid schijnt te willen verdelgen. Maar juist dit dient den katholieke Kerkvoogden bijzonderlijk; — immers men wordt dan een prooi van hem voor wien men bidt.

»Zij bezitten, wat in Amerika alles is, geld in overvloed; 't is waar, de helft van dat geld komt uit Europa.

»De katholieke priesters zijn bij uitnemendheid geoefend en onder hen heerscht de beste tucht; het meerendeel hunner parochianen gehoorzaamt hunnen bevelen dan ook als één man. Bereids bezitten de katholieke Bisschoppen in de Staten der Unie eenen grooten politieken invloed. Als zij verkiezen, benoemen zij zoowel den prezident als den goeverneur, want hunne Ierlanders gehoorzamen blindelings, en helaas! ook vele Duitschers. In 1776 was er één Katholiek tegen honderd Protestanten; tegenwoordig telt men één Katholiek tegen vijftien Protestanten. De katholieke bevolking is verdubbeld, terwijl de protestantsche slechts met een derde is vermeerderd.

»De engelsch-amerikaansche politie hadden op al mijne vragen een antwoord; maar als ik hen nopens de toekomst van het Katholicismus en de slavernij ondervroeg, wisten zij niet wat te zeggen.

»Op dit oogenblik zijn zij [de Katholieken] uitsluitend demokraten, wijl het onder de Whigs is, dat hunne bitterste vijanden gevonden worden; maar zij weten zeer goed hunne staatkunde naar de omstandigheden te plooijen. Veroorlooft den Katholieken hunne processiën te houden; laat de staatkundigen zich met hen verbinden, om hunne ondersteuning te erlangen, en men zal het getal niet meer kunnen tellen dergenen, die zich tot het Katholicismus zullen bekeeren."

Even als het parijsche kongres zich tot taak gesteld had, om zooveel doenlijk in het vervolg het ontstaan van geschillen te verhoeden, hebben er onlangs onderhandelingen plaats gehad over de betaling van den Sondtol aan Denemarken. Alle zeevarende mogendheden werden uitgenoodigd aan die onderhandelingen deel te nemen. Ook Nederland werd daarbij vertegenwoordigd. Denemarken toonde zich bereid den Sondtol te kapitaliseren, met andere woorden, een bedrag voor éénmaal te erlangen, bij wijze van schadevergoeding, voor den op te heffen tol. Dat dergelijke maatregel wenschelijk is voor handel en scheepvaart, zal wel geen betoog behoeven. Zoodanige opheffing komt geheel en al overeen met het vrije handelstelsel, dat ook door Nederland werd aangenomen. Eene afschaffing van den tol moet noodwendig het heilzaam gevolg opleveren, dat het verkeer tusschen de zeevarende mogendheden aanmerkelijk toeneemt. Nederland heeft er groote behoeften aan, dat het hierbij niet achterligge, en dat het zijn handel en scheepvaart door den Sond behoude, ja die welligt uitbreide. Zijn wij nu wel onderrigt, dan vordert Denemarken als schadevergoeding van al de belanghebbende Staten een bedrag van 42,000,000 rijksdaalders (de rkd. kan op *f* 1.50 Ned. gesteld worden). Bij den omslag der verschillende Staten wordt de schadevergoeding, die Nederland zou te betalen hebben, op *f* 3,000,000 gesteld.

En nu verzekert men ons, dat al de europesche Staten die aan de onderhandelingen hebben deel genomen, zich met het voorstel van kapitalisatie vereenigd hebben, maar wat onze Regering aangaat, schijnt het dat zij nog aarzelt om zich in den een of anderen zin te verklaren. Waaraan dit is toe te schrijven is ons natuurlijk onbekend. Wij kunnen begrijpen, dat men dezerzijds over een dergelijk bedrag niet ligt heenstapt. Wij willen aannemen, dat de toetreding grond tot uiteenloopende beschouwingen geven kan, hoezeer wij toch gelooven dat dáár, waar alle overige Staten zich bereid verklaard hebben, om tot de opheffing van den tol mede te werken en de vergoeding te betalen, Nederland niet behoort achter te blijven, zoo het ten minste zijne betrekkingen en zijn invloed wenscht te behouden. Maar hoe dit ook zij, zeker is het, dat de Regering eene beslissing behoort te nemen. Nu de onderhandelingen zoover gevorderd zijn, dat de afdoening der zaak alleen van de beslissing van Nederland afhangt, nu behoort onze Regering ook niet te verwijlen en alzoo de zaak slepende te houden; zij zou daardoor soms de verantwoordelijkheid moeten dragen, dat eene onderhandeling met zulk een goed doel gevoerd, verijdeld ward en dat juist daardoor de verwikkelingen, die men wenschte te voorkomen, zouden ontstaan. Gezamentlijke regeling van vraagstukken van volkenregt ligt toch in de overleveringen van de Nederlandsche diplomatie. Hadde men twee eeuwen geleden de voorslagen van Nederland aangenomen, tot gezamentlijke beteugeling van den zeeroof in de Middellandsche Zee, er zouden zoovele ongelukkigen niet nog in de roofstaten gezucht hebben, en den handel zou niet zooveel nadeel berokkend zijn; men zou thans welligt niet meer de bloedige ontmoeting der roovers van het Riff met de Pruissen gezien hebben.

Soortgelijke maatregelen van bedwang of van minnelijke schikking kunnen best dunkt ons, door gezamentlijke bemoeijing van alle mogendheden der beschaafde wereld worden tot stand gebragt. Van waar dan in dezen de weifeling hier te lande? Is die geschikt, om den invloed van Nederland buiten af te versterken?

Wij hebben het pligt geacht de aandacht van de regering en van de vertegenwoordiging op deze omstandigheden te vestigen en wij zullen hier alleen nog bijvoegen, dat wij het diep zouden betreuren, zoo het welslagen van de onderhandelingen tot opheffing van den Sondtol, alleen door het ontwijkend antwoord van Nederland zoude worden verijdeld. (*U.*)

Wij kunnen als zeker berigten, dat bij de verkiezing voor een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, op Donderdag den 30n dezer, een zeer groot aantal kiezers uit de gemeente Steenwijk, Steenwijkerwold, Oldemarkt en Staphorst, als ook velen uit andere gemeenten van het distrikt, besloten hebben om hunne stem uit te brengen op den heer Mr. L. Metman. (*St. Ct.*)

Blijkens een berigt in de *Amersfoortsche Courant* bevond zich de heer mr. Zegers Veeckens wegens partikuliere belangen te Maastricht, toen hij kennis bekwam dat zijn verzoek om gratie door Z. M. was van de hand gewezen. Hij heeft zich daarop onmiddellijk naar Utrecht begeven en zich in persoon ter beschikking van den prokureur-generaal gesteld.

Z. M. heeft benoemd tot not. te Tilburg J. C. M. Breda, en tot regter in de arr. regtb. te Zwolle mr. J. [illegible] van Meerkerk; alsmede den kapt.-luit.-ter-zee P. [illegible] Gelderen, op zijn verzoek pensioen verleend ten bedrage van *f* 1400, en hem tevens de betrekking opgedragen [illegible] meesters der Marine te Willemsoord.

In een voorloopig berigt daaromtrent hadden wij ons voorbehouden terug te zullen komen op [illegible] voor den effektenhandel, onlangs in eene algemeene vergadering van belangstellenden benoemd en aangesteld. In voldoening daarvan melden wij thans nader, dat leden van dat komité geworden zijn de heeren J. [illegible], J. Braskamp, J. Cahen, P. A. Z. Jacobs, [illegible] D. Lenseling Tjeenk, S. A. van Raalte, P. F. M. [illegible], G. A. van der Voort, F. G. Waller, L. H. Weetjens, G. L. Wurfbain, en dat dit ligchaam zich, in eene bijzondere vergadering der vorige week gehouden, als zoodanig heeft gekonstitueerd, daarin uit haar midden gekozen heeft een bestuur en tevens eene kommissie tot het zamenstellen van het reeds besprokene reglement van orde en wet voor den

handel in Londen; wijders, dat aan deze kommissie twee regtsgeleerden als raadsleden zijn toegevoegd geworden. In deze bijzondere vergadering heeft men van gedachten gewisseld ten aanzien van de toevertrouwde belangen, zoodat het te verwachten is dat het komité eerlang; wij meenen reeds met den aanvang des volgenden jaars, naar buiten zal in werking treden. (*Amst. Cour.*)

Men verneemt dat de begaafde volksdichter H. Tollens Cz. Dingsdag 21 dezer, op zijn buitenverblijf bij Rijswijk is overleden. Hij gaf plotselings den geest, terwijl hij bezig was met het lezen van een drukproef.

s' GRAVENHAGE, 22 Okt. Het berigt, in een der dagbladen opgenomen, dat de minister van oorlog, baron Forstner van Dambenoy, eerlang zou aftreden is, naar men verzekert, immers tot dusverre ongegrond. Gewoonlijk wel onderrigte personen verklaren, dat de baron Forstner van Dambenoy nog het bepaalde voornemen heeft de door hem voorgedragene begrooting voor 1857, bij de Vertegenwoordiging te verdedigen.

— De gewone audientie van den Minister van Marine zal op Vrijdag aanstaanden den 24 dezer geen plaats hebben.

— In de rezidentie is aangekomen en aan het *Hôtel Paulez* afgestapt de Heer J. E. Thillot, Luit. kolonel in russische dienst, komende uit Rusland.

— Men verneemt, dat in het begin der volgende maand een oorlogsvaartuig (waarschijnlijk Zr. Ms. fregat *Alexander*) naar Madera zal worden gezonden, ten einde daar aan boord te nemen en naar het Vaderland over te brengen de 22 Javanen, die onlangs, zooals uit het berigt der dagbladen gebleken is, zulk een snooden aanslag gepleegd hebben op de Europeanen, kapitein en schepelingen van het koopvaardijschip *Twinthe* en die dat schip in brand hebben gestoken, waarbij de Europeanen zeer wonderdadig gered zijn. Men wil weten dat die Javanen hier te lande, vermoedelijk voor het Prov. Geregtshof in Zuid-Holland zullen teregt staan, als zijnde zij te Rotterdam aangemonsterd.

OLDENZAAL, 18 Okt. Wegens het vinden eener steenkolenmijn bij Bentheim, vernemen wij dat de aanvankelijk gunstige resultaten van het onderzoek eenen zeer belangrijken invloed op de prijzen der uitgegeven aktiën hebben uitgeoefend. Deze stukken toch moeten tegen 25 thalers, pruissiesch kourant, uitgegeven en nu reeds tot meer dan 200 thalers gestegen zijn.

Wordt de hoop niet teleurgesteld, dan is uit deze zaak voor de stoomfabrieken in Twenthe veel goeds te verwachten.

SAS VAN GENT, 16 Okt. Heden werd [illegible] kerk alhier op eene godsdienstige wijze het huwelijk herdacht, wat vóór 60 jaren in diezelfde kerk door den heer J. B. de Meijer en mejufvrouw J. M. de Letter werd voltrokken.

Nadat de jubilarissen daags te voren tot de H. Tafel waren genaderd, nam heden morgen ten 9 ure de plegtigheid een aanvang. De grijze echtgenooten waren midden in het hooge koor op de daartoe voorbereide bidstoelen neergeknield, terwijl de eerw. heer Pastoor, geassisteerd door de eerw. heeren J. Cammaerts, Pastoor te Neuzen, en L. van Dijk, Pastoor te Westdorpe, het H. Sacrificie opdroeg. Na het Evangelie beklom de eerw. herder den kansel en hield, naar aanleiding der woorden van den H. Paulus tot de Ephezers, C. V: 32, tot de talrijk vergaderde gemeente eene op het feest allezins gepaste toespraak, waarin Z. Eerw. vooral de verhevenheid der christelijke echtverbindtenis, en het zeldzaam en buitengewoon voorregt van het 60jarig jubelfeest, sierlijk deed uitkomen. De Dienst werd met het *Te Deum* geëindigd, terwijl de geheele plegtigheid door uitdeeling van liefdegiften aan de behoeftigen een einde nam. Het kostbaar geschenk, bij die gelegenheid door de gevierde jubilarissen aan de Kerk gegeven, zal voor de Sassenaren een blijvend aandenken dier zeldzame en indrukwekkende plegtigheid zijn.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 21 Oktober. In de kringen der diplomatie en ter beurze was het eenige onderwerp der gesprekken, zooals trouwens te voorzien was, de woorden van den *Moniteur* over de napelsche zaken. Men vindt den toon in het algemeen wat scherper dan opzigte van Napels. Niettegenstaande de verklaring dat de terugroeping der gezanten niet te beschouwen is als een vijandelijke daad en dat de smaldeelen niet zouden dienen om hen aan te moedigen, die den troon der beide Siciliën zouden willen doen wankelen, heerscht er toch op de beurs zekere ongerustheid. Alles zal er nu van afhangen wat in de napelsche Staten zal voorvallen, na het vertrek der engelsch-fransche gezantschappen. Koning Ferdinand wordt door twee gevaren bedreigd: het eene van revolutionairen aard, dat zijn troon bedreigt, het ander van reaktionairen aard en dat zich vertoonen kan door de verstoordheid van het gepeupel tegen de Engelschen en de engelschgezinden; want dezen zijn het die meer dan de Franschen de antipathie der Napolitanen opwekken. Het engelsche eskader wacht slechts een dier beide uittartingen af om Napels te naderen en wat dan in Sicilië en het overig Italië gebeuren zal is Gode alleen bekend.

— De mazzinistische partij is weder drok in de weer en heeft een nieuw beroep op het italiaansche volk uitgevaardigd. Het schijnt dat vele uitgewekenen, die in den lande rondzwierven, eensklaps verdwenen zijn en zoo als men gelooft zich naar de italiaansche kustplaatsen hebben begeven. Het zou niet te verwonderen wezen als men eerstdaags hoorde dat zij te Sicilië of te Napels ontscheept zijn, hetgeen wel verandering brengen kon in de plannen der geällieerden. Wat hieraan een ernstiger karakter geeft is, dat vele Italianen die het anders met Mazzini niet eens zijn, hunne pogingen met hem schijnen willen te vereenigen. Noch geld noch wapenen ontbreken hun.

— De *Assemblée Nationale* zegt, omtrent de nota van den *Moniteur*:

»Men begrijpt ligtelijk dat wij geen aanmerkingen op die nota maken. Wij hopen dat de *Moniteur* ze volledig zal maken door, zooals men sedert verscheidene dagen verlangt, de diplomatieke stukken, openbaar te maken, welke tusschen de westersche mogendheden en Napels gewisseld zijn. Deze stukken die al de omstandigheden en den aard van het geschil aan het licht zullen brengen, kunnen alleen de openbare meening genoegzaam inlichten, hetgeen natuurlijk door elkeen moet worden verlangd."

— Er blijven ongunstige geruchten in omloop over het numerair aan de fransche bank. Heden zijn aan een persoon, die een briefje kwam inwisselen en daarvoor vijf frankstukken verlangde, deze geweigerd onder voorgeven, *dat de bank er geen meer had.* Men vreest derhalve nieuwe verbods-maatregelen.

— De onrust, door de duurte der levensmiddelen veroorzaakt, is nog niet geheel geëindigd, ten minste men spreekt van nieuwe arrestatiën in de faubourg St.-Antoine.

— Naar het schijnt wordt eindelijk gehoor gegeven aan den door de Regering aan de eigenaren van huizen kenbaar gemaakten wensch, dat zij op hunne perceelen nog een verdieping zouden aanbrengen geschikt ter bewoning voor den arbeidenden stand. In de wijk Breda, der hoofdstad, maken verscheidene huisheeren zich dien wenk ten nutte voornamelijk uitgelokt door de van regeringswege beloofde toelage.

— Een burgemeester in een klein fransch dorpje, die bij de toepassing der belasting op de honden moeijelijkheid ondervond, daar hij geen onderscheid wist te maken tusschen honden van weelde en jagthonden, heeft het volgende besluit genomen: »Wij burgemeester van R.., bepalen dat de drie eerste honden, die bij ons als honden van weelde of jagthonden worden aangegeven, terstond opgezet en als modellen in de archieven bewaard zullen worden, om er later de andere belastingschuldige honden mede te vergelijken."

— Te Valliquerville zal een proces beginnen over een luchtsteen, ter grootte van een noot, welke bij de laatste donderbuijen gevallen is. De man op wiens veld de steen is nedergekomen eischt die terug van zijn buurman, welke die het eerst gezien en opgeraapt heeft.

— Navorschingen, in den laatsten tijd gedaan om de punten op te nemen, waar de Alpen toegankelijk zijn voor de spoorwegen, hebben tot de uitkomst geleid dat dit gebergte bereden kon worden hetzij door middel van tunnels, hetzij door middel van loopgraven op de volgende plaatsen:

Door den bergpas van Cadebova, van Savona naar Carare, door pas van Nava, van Albanza naar Ormea, de vallei van Tendes naar Conie, den pas van Argentiere, van Barcelonette naar Demonte, den pas van Agnello, van Queyras naar Chateau-Dauphin, De berg Cenis tusschen St. Jean de Mauriennes en Suse, waar de spoorweg Victor-Emmanuel langs moest gaan, den doorgang van het kleine St. Bernhard van Moutier naar Ainsie, Den pas van den grooten St. Bernhard tusschen Martigny en Aosta, den pas van den Simplon tusschen Briggen en Domo-Dassola. In de Zwitsersche Alpen: de passen van den Grimsel en van La Force, tusschen de bronnen van de Rhône en die van de Aar, den pas van Gemini tusschen Leuk en Thunn, den pas van Jamantand tusschen het meer Genève en de Saanen. In de centrale Alpen: de Spliegen; van Spliegen naar Chiavenna, den pas van San-Bernardino, van Spliegen naar San-Bernardino, den doorgang van St. Gothard de Hospitsc van de Reuss te Airlo in Tessino.

ENGELAND.

LONDEN, 21 Okt. De toestand der engelsche staatskerk maakt tegenwoordig een der grootste zorgen van de Regering uit. Het anglikanismus is ten prooi van eene levendige gisting, en in zijn boezem heerscht een sterke beroering. Naar mate het al meer en meer de levendmakende leerstellingen van het Christendom verloochent, geeft het aan zijn uitwendige regeling een ontwikkeling, welke men wil laten voorkomen als een uiting van zijn innerlijk leven. Deze instelling volmaakt haar burgerlijke regeling in dezelfde verhouding, als haar geestelijk bestaan de ontbinding nadert. Zij wint schijnbaar voor het wereldlijk gezigtspunt, wat zij in wezenlijkheid in de oogen des geloofs verliest. Er is voorzien in de vervanging der Bisschoppen van Londen en Durham, die hun ambt hebben nedergelegd, of liever verkocht en daardoor simonie gepleegd. Men wil dat de nieuwe Bisschop der hoofdstad de aanschrijving heeft ontvangen, dat zijn diocees weldra gesplitst zal worden, om een nieuwen zetel te kunnen oprigten, onder den titel van bisdom van Westminster. Het schijnt dat de anglikaansche Kerk den Kardinaal Wiseman zijnen titel van Aartsbisschop benijdt.

Men herinnert zich dat, op het tijdstip van het herstel der katholieke hierarchie, de H. Stoel in plaats van de titels der oude bisschopszetels van Engeland te hernemen, zooals het ongetwijfeld zijn regt was, daar hij al die kerken gegrondvest had, nieuwe titels schiep en aan de bisschoppen verleende, ten einde twisten te voorkomen. De engelsche Regering, daarentegen, schijnt konflikten te willen doen geboren worden, en het is met een klaarblijkelijk vijandig doel dat zij een anglikaanschen Bisschop van Westminster wil benoemen. Doch men hecht in Engeland minder belang aan de oprigting van het nieuwe bisdom, dan aan het vonnis, dat heden door den Aartsbisschop voor Canterbury moet worden uitgesproken. Deze prelaat heeft aan den burgemeester van Bath doen weten, dat hij heden zijn geestelijk geregtshof in die plaats zou beleggen, om een eindvonnis uit te spreken in de zaak van den aartsdiaken Denisson. Deze metropolitaan-aartsbisschop heeft een overheerlijken reebout aan dien plaatselijken magistraat gezonden, om hem te danken voor de oplettendheden, waarmede men hem bejegend heeft, toen hij een maand geleden zijn eerste vonnis in die zaak uitsprak.

Overigens is de Aartsdiaken van zijne stellingen niet afgeweken, zooals het geestelijk hof van hem verlangt, en waardoor hem tot 1 Oktober tijd was gelaten. Hij heeft integendeel den 30 der vorige maand te Bath een uitgebreid geschrift gedeponeerd, waarin hij de orthoxie van zijn leer verdedigt, zich daarvoor beroepende op een groot aantal protestantsche schrijvers van gezag, en zegt op het einde dat, zoo hij zich vergist heeft omtrent de uitdrukkingen, waarvan hij zich bediend heeft, sprekende over de Wezenlijke Tegenwoordigheid; hij bereid is daarin verandering te brengen, zoodra men hem de onnauwkeurigheid zijner bewoordingen zal hebben opgegeven, maar dat, wat de hoofdzaak aangaat, hij niet bij magte is, om zooals het hof van hem verlangt, zijne stellingen terug te nemen.

— Van het duitsch-britsche legioen hebben ongeveer 2050 man hun verlangen te kennen gegeven om naar de Kaap de Goede Hoop te worden overgebragt.

— Uit Dublin wordt geschreven, dat de landverhuizing uit Ierland gedurende den herfst van dit jaar, vergeleken bij hetzelfde tijdvak van 1855, eer toe dan afgenomen is; en dat het ditmaal meestal vrij welgestelde lieden zijn, die hun vaderland verlaten.

— De *Panama Star and Herald* meldt dat, ten gevolge van het protest der Vereenigde Staten tegen de scheepvaartregten te Panama, de goeverneur heeft besloten dat hij het niet voorzigtig achtte de betaling dier regten met geweld te vorderen, doch dat hij deze quæstie aan de beslissing van het algemeen bestuur zoude onderwerpen.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 20 Okt. Het Staatsblad van Oostenrijk bevat de nieuwe wet op het huwelijk, die met 1º. Januarij 1857 in werking zal treden en voor al de Katholieken van de oostenrijksche monarchie verbindend is. De wet bevat 251 artikelen. Het huwelijk moet worden gesloten voor den pastoor van een der toekomstige echtgenooten. Bij deze wet is een zeer uitgebreide toelichting gevoegd ten gebruike der geestelijke katholieke regtbanken voor de huwelijkszaken. De katholieke regtbanken zijn alleen bevoegd om zich met de gemengde huwelijken in te laten, als een der echtgenooten katholiek is.

— De *Oest. Corresp.* zegt uit eene goede bron te kunnen mededeelen, dat de ontwerp-overeenkomst nopens de eenheid van munt in Duitschland, reeds onderteekend is door de gevolmagtigden van Oostenrijk, Pruissen, Beijeren, Saksen, Hannover en de vrije stad Frankfort.

— Een Duitsch dagblad bevat een schrijven uit Napels, waarin gezegd wordt, dat de Koning van Napels, na het bekend worden dat de fransche en engelsche gezanten zijn hof zouden verlaten, een ministerraad geprezideerd heeft, waarin besloten is, dat uit achting voor Keizer Napoleon en Koningin Victoria, de napelsche gezanten Parijs en Londen evenwel niet zouden verlaten.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 23 Oktober.

BEVALLEN (18 Okt.): J. Broekman, geb. van Sitteren, Z. — (20 Okt.): A. C. van Dijk, geb. Hanraads, Z. — T. X. M. Revalk, geb. Lutteke, Z.

OVERLEDEN (17 Okt.): T. B. van Meer, 37 j. — (18 Okt.): H. Weers, 37 j.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Fonds	Rente	21 OKT.	4½ u. gebl.	22 OKT.	4½ u. gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	$61\frac{13}{16}$	$61\frac{15}{16}$	62⅛	62
Dito Dito	3 ″	73⅝			
Dito Dito	4 ″	$93\frac{1}{16}$	93¼	93⅜	
O. I. Leening 1844	4 ″				
Amortis. Syndik.	3½ ″	88⅛			
Handel-Maatschappij	4½ ″				
Aand. Rijn-Spoorw.	4½ ″				
″ Holl. Spoorw.-M.	″				
Obligatiën	4½ ″				
Maatschappij van Weld.	4 ″				
Aand. Ned. Bank	″				
België	2½ ″				
Dito bij *Rothschild*	2½ ″	51			
Frankrijk, Obligatiën	3 ″				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼ ″	$23\frac{9}{16}$	23½	$23\frac{9}{16}$	$23\frac{9}{16}$
Dito	3 ″	$41\frac{11}{16}$	41⅞		
Dito Binnenl. à 6/m.	3 ″	$37\frac{9}{16}$	37⅝	37⅝	
Coupon-Bewijzen		5⅝	5⅛	5¼	5¼
Amortisable Schuld		6½			
Portugal, te Londen	3 ″	43	43	43⅛	
Dito Uitgestelde					
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5 ″	102⅝	102¼	102⅝	102⅝
Dito Dito 1828 en 1829	5 ″		101⅝		
Cert. bij dito 1831 en 1833	5 ″				
Dito	4½ ″	93½			
Dito bij *Hope*	4 ″	83⅛	83⅛		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	4 ″	83			
Dito bij id. 5de Serie.	5 ″				
Certifikaten te Hamburg	5 ″				
Inschrijving in Assignat.	6 ″				
Certifikaten van dito	6 ″	62⅝	62⅝		
Polen, Certifikaten	4 ″	76¼	76¼		
Dito Aand. met Lot. fl. 500					
Oostenrijk, Metalliek	5 ″	$73\frac{1}{16}$	$73\frac{1}{16}$	73½	$73\frac{5}{16}$
Dito Nationale	5 ″	$74\frac{7}{16}$	74½	75	74¾
Dito Nieuwe 1847	2½ ″	37⅞	38	38⅛	
Dito 1851 en 1852	2½ ″	37⅞	38	38⅛	
Dito Nieuwe	5 ″	82⅜	82⅝	82¾	
Dito 1854	5 ″	82⅝	82⅝	82¾	
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	5 ″				
Dito	4 ″		61		
Aand. met Loting fl. 250	″				
Nieuwe dito 1854	*f*				
Pruiss. Aand. 1854	3½ ″	202			
Amerika, Bank-Aktiën Cert.					
Dito Orig.					
Napels, Cert. *Lam. en Bouwer*	5 ″				
Sardinië	5 ″				
Denemarken, Leen. te Lond.	5 ″				
Louisiana bij *Hope*	5 ″	99			
Braziliën	5 ″		98⅛		
Dito	4½ ″				
Mexiko	3 ″	20⅛	20⅛		
Dito Onbepaalde	3 ″	20⅛	20⅛		
Peru	4½ ″				
Grenada, à £ 100	2½ ″	20¼	$20\frac{15}{16}$	20⅞	
Dito Uitgestelde		$6\frac{1}{16}$			
Ecuador à £ 100		14½			
Venezuela, à £ 100	4½ ″		33	33½	33
Dito Uitgestelde	1½ ″		13⅝	14	
Grieken, te Londen	5 ″				

N. 5 pc. Stieglitz $94\frac{5}{16}$, $\frac{7}{16}$, ¼; O 92¼, ½; B. Sp. 32¾, 33, 32¾; Prost 64; Thes. 101⅞; Gren. onb. $20\frac{15}{16}$, ⅞; Venez. onb. 33, ½, 33; Thes. 101⅞.

De markt verkeerde heden in eene willigere stemming, bij levendigen handel in oostenrijksche, spaansche en zuid-amerikaansche fondsen.

Koers van het Geld: Beleening 5 pCt., Prolongatie 5, ½, 5 pCt.; Diskonto 5 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 55	Livorno	2/m.	*f* 39⅛
»	zigt	» $55\frac{1}{16}$	Napels	»	″ 84
Bordeaux	2 m.	» 54½	Petersburg	″	″ 1,82
»	zigt	» 55⅛	Weenen	6/w.	″ 32¾
Madrid	3/m.	» 237	Augsburg	″	″ 35½
Cadix	»	» 237	Frankfort	»	″ 98¾
Seville	»	» 236	Hamburg	2/m.	″ $34\frac{15}{16}$
Bilbao	»	» 236	»	zigt	» $35\frac{9}{16}$
Lissabon	»	» 40½	Londen	2/m.	″ 11,57½
Porto	»	» 40½	»	zigt	» 11,70
Genua	2/m.	» 45	Rotterdam		″ ⅛

Londen 3/m. *f* 11.50.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 22 Okt. Belg. leen. 2½ pc. 54¼; Obligatiën 3 pc. 72; id. 4½ pc. 97; Spanje 1—3 pc. 23⅝; Binnenl. 3 pc. 38⅝; Romeinen 5 pc. 84½; Oostenrijk Met. 5 pc. 77¼; id. Nat. 5 pc. 78⅜.

PARIJS, 22 Okt. Fransche 4½ pc. 90.80; 3 pc. 66.70, 3 pc. Spanje 38¾; id. 1¼ pc. 24; 5 pc. Met. 87; Rom. Leen. 86½

LONDEN, 22 Okt. Cons. 92¼; Spanje buit. 3 pc. 41½; id. 1¼ pc. 23⅝; Rusl. 5 pc. 106; id. 4½ pc. 96; Holl. 4 pc. 94½; id. 2½ pc. 63½; Sard. 5 pc. 88; Braz. 100; Peru 4½ pc. 75; Gren. uitg. 7; id. werk. 22½; Mexiko 3 pc. 21½; Portugal 4 pc. 44; Ecuador 14; Venezuela 33½; Wissel op Amst. —.—; Hamburg —.—.

WEENEN, 22 Okt. Met. 5 pc. 81¾; id. 4½ pc. 70½; Bank-Aktiën 1062; Credit Anst. 327¾; Wissel op Londen 10 19; Amst. —; Parijs —; Goud —; Zilver —.

BERLIJN, 22 Okt. 3½ pc. Pr. Staatschuld —; 4½ pc. Rusland —; id. 5 pc. 105⅛.

HAMBURG, 22 Okt. Spanje 1¼ pc. 34⅞; id. 3 pc. 22; Rusl. 5 pc. 100; 4½ pc. 89½; 3 pc. Mexikanen 11; Noord-Duits. bank 102⅝; Wissel op Londen 3/m. —.—; id. kort —.—; Amst. —.—.

FRANKFORT, 22 Okt. 5 pc. Met. 76½; 1¼ pc. Spanje binnenl. 23⅝; id. 3 pc. 37⅝; Wissel op Londen 3/m. 117⅞; Parijs 93; Weenen 112⅛; Amsterdam —.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 23 October.

GRAANMARKT.

Nieuwe roode Tarwe bij partijen merkelijk lager, andere soorten bij gerijven in een doen: 132 ℔ n. wb. Pools. *f* 495; 127 ℔ j. b. dito *f* 465, 475; 129, 131 ℔ n. Nassaud *f* 430, *f* 445; 127, 131 ℔ n. Rijn *f* 405, 425.

Rogge bij gerijven onveranderd: 120 ℔ Amerik. *f* 266, 117 ℔ Archangel *f* 237; 118, 119 ℔ dito *f* 346, 349.

Garst en Haver zonder handel.

Boekweit *f* 10 a *f* 12 lager: 117 ℔ Govische *f* 252; andere soorten in die verhouding aangeboden.

Op 9 vaten Olie in April ek. 84; Nov. 86 ℒ. *Lijnzaad* een doen: 104/5 ℔ Archangel *f* 325, 322½. *Raapolie* op 6/w. *f* 51¾; Vliegend *f* 50½; 1° Nov. ek. 50, ¼; Dec. *f* 49⅝, ⅞. *Lijnolie* op 6/w. *f* 44¼; Vliegend *f* 43½, 4; 1°. Nov. *f* 42½, 3; Dce. *f* 40½, 1. *Hennepolie* op 6/w. *f* 46¼; Vliegend *f* 45.

SCHIEDAM, 22 Okt. Rogge. Verkocht: 143/2 ℔ St.-Petersburger *f* 242 6/w., *f* 244 kt., *f* 246 6/w.; 145/2 ℔ Archangel *f* 254 6/w.; — Gerst. 129/2 ℔ Manheim *f* 248 6/w. — Moutwijn *f* 24,50; Jenever *f* 30,—; Amst. Proef *f* 31,25, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

ANTWERPEN, 22 Okt. *Granen* flaauw. Inl. Rogge a *f* 8¾ aangeboden. Lijnzaad zeer vast.

Katoen te hoog om afdoeningen tot stad te doen komen. Middling Louisiana 39 a 39½ c. waartoe 226 bn. ex *Evenwin Star* verkocht zijn.

Van Amerik. *Harst* zijn 100 vn. bruine a *f* $2\frac{11}{16}$ verkocht.

Rijst blijft stil. De afdoeningen bestonden uit 325 bn. B. S Moulmain ex *Pantaloon* en 550 bn. B. S. Arrakan ex *Island Queeën.*

Suiker hooger. Van Geraffineerd zijn ca. 75/m. 7 H's brooden verkocht.

AVIGNON, 19 Okt. *Meekrap* steeds even ka'm, tot fs. 44 a 44.50 gaat rosé traag af, dito paluds fcs. 48 a 48.50, rosé gemalen 56 a 57.

Zijde zonder afdoeningen en lager.

LONDEN, 21 Okt. *Suiker* zeer vast in tegenwoordigheid der groote hoeveelheden in Veiling gebragt en coulant afgeloopen. Eene lading 145 kn. 200 zak zeilend Maroim per *Henriette Sophia* N° 9 bedong 31 sh. 6 d voor Bristol. Tegen Morgen zijn in Veiling geannonceerd 3761 zak Penang ex *Countess of Sheffield* en 68 vaten Porto Rico.

Geraffineerd hooger en schaarsch, bruine lompen 88 s. nieuwe.

Native Ceylon *Koffij* flaauw en met verkoopers a 52 a 53 sh.

Rijst stil doch vast. — *Talk* vast op 55 s. voor loco. — *Salpeter* vast. — Eene lading Zwarte Zee *Lijnzaad* is zeilend a 65 s. verhandeld. 1000 blokken Straits Tin a 134 s. gedaan.

Cacao op nieuw hooger. 76 b. Trinidad bedongen in veiling 72 s. voor fijn rood.

Fruit Valencia Rozijnen gaan beter af, Nieuwe 52 a 53 s. Muscadell daarentegen traag afgaande voor 75 a 100 s., Sultana 83 a 88 s. Krenten levendig en vast, Nieuwe 72 a 76 s. Smyrna Vijgen met veel omgang van 48 a 70 s.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 21 Okt. Besier, Elisabeth en Antoinetta, Akyab. De Groot, Merwede, Norfolk V.-Schuth, Zwerver, Livorno. Ammann, Maria, Bayonne.

Advertentiën.

[illegible] J. OTTERBEEK, H. C. SMIT Czn., J. VAN DIJK, A. KREULEN Jzn. en A. J. VAN DER KRABBEN, Makelaars, zullen op Maandag den 27sten October 1856, des avonds na vijf ure, in het voormalig *O. Z. Heeren-Logement*, ten overstaan van den Notaris Mr. J. P. VAN ETTEN, verkoopen:

N°. 1. Een kapitaal, hecht, sterk en weldoortimmerd **HUIS**, waarin onheugelijke jaren eene TAPPERIJ, genaamd **'t Loo**, benevens afzonderlijk verhuurde **Bovenwoningen, Woonkelder** en **Erve**, staande en gelegen op de Weesperstraat, hoek Achtergracht, W 87; voorts de daarachter belendende twee hechte, sterke en weldoortimmerde **HUZEN**, met afzonderlijk verhuurde **Bovenwoningen, Woonkelders** en **Erven**, op de Achtergracht bij de Weesperstraat, W 270 en 269, een en ander te zamen in een koop.

N°. 2. Een extra kapitaal, hecht, sterk en weldoortimmerd **HUIS** en **ERVE**, waarin onheugelijke ja[ren] een BANK VAN LEENING, staande en gelegen in [de] Reguliersdwarsstraat bij de Botermarkt, X 91.

N°. 3. Een hecht, sterk en weldoortimmerd **PA[KHUIS]** en **ERVE**, waarvan het bovengedeelte inge[rigt] tot Woonhuis, in de Laurierstraat, NZ, het tweede [huis] van de Prinsengracht, EE 642.

Breeder bij billetten omschreven en te bezigtigen [de] Dingsdags, Donderdags en op den Verkoopdag, van [10] tot 2 ure.

De Bewijzen van Eigendom en de Veilconditiën [zijn] vier dagen vóór en op den verkoopdag ter lezing, [ten] kantore van gemelden Notaris op de Heerengracht [bij] het Reguliersplein. (25[illegible]

Wordt gevraagd een **gehuwd of ongehuwd Persoon**, van de R. C. Go[dsdienst], voorzien van goede getuigen, die rijden kan, kennis van huiswerk en tuinen heeft, tegen een redelijk loo[n]. Adres onder lett. B. B. bij den Boekh. J. S. de Ha[an], N. Z. Achterburgwal, G 315, te Amsterdam. Brieven *franco*. (26[illegible]

Boekhandel van Gebr. VERHOEVEN te 's Bosch

TER OPRUIMING

worden onderstaande werken, zoo lang de voorraad strekt door de Gebr. VERHOEVEN afgeleverd voor de daarachter gevoegde

VEEL VERMINDERDE PRIJZEN.

Instructions pastorales sur les épitres de [tous] les dimanches et fêtes de l'année et de tous les jo[urs] de carême, par M. RAQUIN, Auteur de la *Dou[ble] Année pastorale.* 2 volumes in-12 . . . *f* 1[illegible]

Conférences et discours inédits, par M. [de] FRAYSSINOUS, Évêque d'Hermopolis. Vol. gr. in-8 *f* 0.[illegible]

Méditations sur la vie de Jésus Christ, p[ar] NICOLAS LANCICIUS, de la Comp. de Jésus, [pour] tous les jours et les fêtes principales de l'année. T[ra]duites du Latin. 2 vol. gr. in-18 (817 pages). *f* 1.[illegible]

Plan d'un examen de conscience motiv[é] précédé de quelques considérations sur le Sacreme[nt] de Pénitence, par VUARIN, curé de Genève. In-[18] (288 pages) . . . *f* 0.[illegible]

La pratique charitable et discrète du Sacreme[nt] de Pénitence proposée aux confesseurs comme un moy[en] de se sanctifier eux-mêmes en travaillant à la sanctification des âmes. Vol. in-18. (295 pages) . . . *f* 0.[illegible]

Instruction sur l'office divin, suivie de pr[é]parations et d'actions de grâce pour la messe, et d['un] règlement de vie pour un prêtre; par le B. ALPHO[NSE] DE LIGUORI. Nouvelle traduction par l'Abbé J. [illegible] Vol. in-18. . . . *f* 0.[illegible]

Instructions pratiques sur les exercices des Missio[ns] par St. ALPHONSE DE LIGUORI. In-18 . *f* 0.[illegible]

[illegible] D[E] LA BOUILLERIE, Vicaire-Général de Paris. Secon[de] édition. Vol. in-18 . . . *f* [illegible]

Le ver rongeur des Sociétés modernes, ou le pag[a]nisme dans l'éducation, par l'Abbé J. GAUME. Vo[l.] in-12 . . . *f* 0.[illegible]

Mémoires d'Outre-Tombe, par CHATEAUBRIAND. 5 Volumes in 8. . . . *f* 3.[illegible]

Lallemant. Réflections morales sur le Nouveau Tes[ta]ment, traduit en français, précédées de la Concorde des quatre Évangelistes, avec notes, pour servir à l'intelligence du texte. 5 Forts volumes in-8. . *f* 3.[illegible]

☞ Van bovenstaande werken is slechts een klein voorraad voorhanden. Zoodra deze opgeruimd zijn, kunnen dezelve niet anders meer dan aan den primitieven prijs worden afgeleverd.

Op aanvrage zijn dezelve mede te bekomen bij a[lle] Boekhandelaren des rijks. (26[illegible]

Belangrijke Prijsvermindering

VAN

EEN ALLERBELANGRIJKST WERK.

Zoo lang de voorraad strekt zal bij C. L. VAN LANGENHUYSEN verkrijgbaar zijn:

Voor *f* 16 in plaats van ***f* 40.45.**

Mr. W. BILDERDIJK,

GESCHIEDENIS DES VADERLANDS.

(Van de Wording des lands af, tot de Herwinning der Vrijheid in Nov. 1813.)

Uitgegeven door H. W. TYDEMAN, 13 deelen, met een algemeen Register, drie Kaarten en Facsimile.

Sedert eenige dagen is niet voldaan kunnen worden aan de aanvragen, doordien men niet gereed [was] met het kleuren der kaarten. Thans worden de bestellingen weder geëffectueerd.

Te Amsterdam, bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever.